

הלכות הדף היומי

מסכת בבא קמא

תוכן

- א. הגזול את חברו או שהלואה הימנו או שהפקיד לו בשוב לא יחזיר לו במדבר על מנת לצאת במדבר יחזיר לו במדבר... מלוה ניתנה ליתבע בכל מקום אבידה ופקדון לא ניתנו ליתבע אלא במקומן .. אנא למדבר נמי בעינא למיפק אי בעינא לאהדרינהו לך התם מהדרנא לך.....1
- ב. האומר לחבירו גזלתיך הלוייתי הפקדת אצלי ואיני יודע אם החזרתי לך אם לא החזרתי לך חייב לשלם אבל אם אמר לו איני יודע אם גזלתיך אם הלוייתי אם הפקדת אצלי פטור מלשלם.....5
- ג. מנה לי בידך והלה אומר איני יודע ... פטור ... אוקי ממונא בחזקת מריה ... חייב בבא לצאת ידי שמים.....7
- ד. הגונב טלה מן העדר והחזירו ומת או נגנב חייב באחריותו לא ידעו בעלים לא בגניבתו ולא בחזירתו ומנו את הצאן ושלמה היא פטור ... לדעת מניין פטור שלא לדעת צריך דעת.....8
- ה. אדם עשוי למשמש בכיסו בכל שעה.....9
- ו. בשומר שגנב מרשות בעלים ... בשומר שגנב מרשותו שיחזיר למקום שגנב ... כלתה לו שמירתו.....9
- ז. הגזול את חברו והבליע לו בחשבון ... יצא ... אדם עשוי למשמש בכיסו בכל שעה ושעה ... לא יצא ... דלית ליה זוזי אחריני בכיסיה.....10
- ח. אין לוקחין מן הרועים צמר וחלב וגדיים ולא משומרי פירות עצים ופירות אבל לוקחין מן הנשים כלי צמר ביהודה וכלי פשתן בגליל ועגלים בשרון וכולן שאמרו להטמין אסור ולוקחין ביצים ותרנגולין מכל מקום.....11
- ט. אבל לוקחין מהן תפורין מפני שהן שלהן ולוקחין מהן חלב וגבינה במדבר ולא בשוב ולוקחין מהן ד' וה' צאן ד' וה' גיזין אבל לא שתי צאן ולא שתי גיזין.....12

דף קיח.

**א. הגזול את חברו או שהלואה הימנו או שהפקיד לו בשוב
לא יחזיר לו במדבר על מנת לצאת במדבר יחזיר לו
במדבר... מלוה ניתנה ליתבע בכל מקום אבידה ופקדון**

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת בבא קמא

**לא ניתנו ליתבע אלא במקומן .. אנא למדבר נמי בעינא
למיפק אי בעינא לאתדרינהו לך התם מהדרנא לך**

הגזול את¹ חברו בישוב ומצאו במדבר, אין הגזול חייב לקבל שם הגזילה, עד שיגיע לישוב, אבל בישוב, אף על פי שאינו באותו מקום שגזלו חייב לקבלו שם.

הרשות ביד² המלוה לתבוע פרעון ההלוואה בכל מקום שהוא, ואפילו שלא במקום ההלוואה, ואפילו הלוחו בישוב ותובעו במדבר אם יש ללוה שם מעות, וגם כדי מחייתו עד שיגיע למקומו³, אבל אין הלוה חייב להמציא המעות למקום שרוצה המלוה אם אינו מקום ההלוואה⁴, אבל למקום ההלוואה חייב להמציא המעות מכל מקום שיכול⁵. ויש אומרים⁶ שאם יש ללוה דרך לשם יכול לכופו שיביא עמו המעות. ויש חולקים שיכול הלוה לומר איני רוצה להוליך המעות על אחריותי. ואם התנו על מקום הפרעון הכל לפי תנאם⁷.

אם יש ללוה מעות או נכסים במקום התביעה, אלא שהביאם לשם לצורך סחורה, ואם יפרע לו יפסיד ההוצאות, אין המלוה יכול לכופו שיתנם לו והוא ישוב לביתו ריקם⁸.

¹ שו"ע ונו"כ שסו ד

² שו"ע ונו"כ ורמ"א עד א

³ וכתב בהנהגות אמרי ברוך שם שלפי דברי הרמב"ן בספר התרומות הוא מדין סידור, וא"כ בחוב מכר או שכירות שאין בו דין סידור, כמבואר בסימן צו (עי' פרק ב), ה"ה שחייב לפרוע מכל מה שבידו,

⁴ ש"ך שם סק"א. אבל במקום ההלוואה ודאי שחייב הלוה להביא ולהמציא לו מעות, ואם פגע במלוה בשוק, אין המלוה יכול לומר הביאם לביתי.

⁵ וכתב בנה"מ שם סק"א שאם אין הלוה בביתו, ואי אפשר להפרע מנכסיו בלעדו, כופין אותו שישוב לביתו ויפרע, ואם הוא טרוד בעסקיו ויש לו פסידא בשובו עתה לביתו נותנים לו זמן ב"ד שלשים יום. ובסימן רלב סק"י כתב הנה"מ שאם בשעת הלוואה היו דרים שניהם בעיר אחת ואח"כ עקר הלוה למקום אחר, חייב לפרוע במקום שלוה, ואפילו יש לו הוצאות בכך, שהרי הוא עצמו גרם לכך, אבל כשעקר המלוה, פטור שהרי הוא הזיק את עצמו, עיין שם (ומה שהביא הנה"מ מדברי מהרי"ק, כבר תמה בטבעת החשן, דהתם משום עבד לזה הוא, ואדרבה משם משמע דדוקא כשאינו מרוחק יותר).

⁶ נה"מ סימן עד בשם התומים, והנה"מ חולק, שיכול הלוה לומר איני רוצה להוליך המעות על אחריותי.

⁷ ועי' ברית יהודה פרק יא סעיף טו שכתבתי שם שאף במקום שמדינא אין הלוה חייב להוליך שם המעות, אם התנה עמו המלוה בשעת הלוואה שיחזירנו לשם, או שיפקיד לחשבוננו בבנק, אין בזה משום רבית,

⁸ נה"מ סימן עד, שבמקום פסידא לא גרע מזיילי נכסיה שנותנים לו זמן ב"ד, וסיים שאם יש חשש הברחה חייב לתת לו הסחורה כמשכון עד שיגיע למקום שיוכל למכרה בלי פסידא. ומ"מ נראה שאף הנה"מ לא אמר

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת בבא קמא

אם המלוה בעיר חייב הלואה לטרוח ולהמציא לו המעות לביתו בכל מקום שהוא, ומ"מ נראה שיכול להפקיד לחשבון המלוה בבנק, אא"כ אמר לו המלוה שאינו רוצה בכך.⁹

אין המלוה בעיר¹⁰, אין הלואה חייב לילך אחריו, אפילו כשנשבע לפרוע, אבל אם הוא במקום שהיה שם בשעת שבועה צריך לילך אחריו¹¹, ויש אומרים¹² שאפילו עקר המלוה מאותה עיר, אם הוא במקום שאינו מרוחק יותר ממקום שהיה שם בתחלה, צריך להוליכו אחריו.

היתה ההלואה¹³ בישוב ועתה נמצאים שניהם במדבר¹⁴, אין המלוה חייב לקבל שם הפרעון, אבל אם נמצאים בישוב, אף על פי שאינו מקום ההלואה, ואף לא מקומם הקבוע, וצריך המלוה לעבור כמה מדבריות עד שיגיע למקומו, חייב לקבל שם הפרעון¹⁵.

במה דברים אמורים כשהגיע זמן הפרעון, אבל תוך זמן הפרעון, אין המלוה צריך לקבל אם צריך לעבור מדבר עד שיגיע למקומו¹⁶.

אין המפקיד¹⁷ יכול לתבוע החזרת הפקדון אלא במקום שהפקידו, אבל לא בעיר אחרת והיינו שאינו יכול לתבוע שיוליך הפקדון לעיר אחרת או שיתן לו שם דמי שווי¹⁸, ואפילו יש לשומר דרך לשם אינו חייב לטרוח וליקח

אלא במקום שהשקיע הוצאות, כגון שהביא לשם עגלות, וכשיפרע לו יחזרו העגלות ריקם, ובכלל זה אפשר שגם הוצאות נסיעתו לשם סחורה הפסד הוא, כדמוכח מדברי הנה"מ בריש דבריו, אבל אם לא הוציא הוצאות כדי לבא לכאן, אלא שרוצה כאן לקנות סחורה במעות שיש לו, שאין כאן אלא מניעת הריוח, מסתבר שחייב לפרוע לו, ובאופן זה איירי השו"ע במ"ש שאם יש לו כדי סיפוקו חייב לפרוע, ונראה שאם ישאר לו קצת מעות לסחורה, ושוב לא יהיו ההוצאות לריק, ג"כ חייב לפרוע לו, אף על פי שבדעתו היה לקנות סחורה בכל המעות. פתחי חושן חלק א פרק ג הערה לט

⁹ פתחי חושן שם הערה מ

¹⁰ שו"ע ונו"כ עג ח

¹¹ רמ"א שם, ועי' בחידושי רעק"א דה"ה בשלא נשבע, ונראה דחשבינן מקום ההלואה כמקום שהיה שם בשעת שבועה.

¹² רמ"א שם, וכתב הסמ"ע שאין חולק בזה, והש"ך כתב שיש חולקים והכריע כדעת החולקים, עיין שם.

¹³ שו"ע ונו"כ עד א

¹⁴ וכתב בשו"ע שם דשיירא דינו כישוב.

¹⁵ ובערוה"ש הוסיף בטעם הדבר כיון שיש שיירות מצויות ולא מיקרי מקום סכנה שניחוש לגזילה (ולא מצאתי מקור לדבריו), ומשמע שאם אין שיירות מצויות אינו חייב לקבל (עי' פרק ד באיזה מטבע משלם כשיש שנוי מטבע בין מקום ההלואה למקום הפרעון), ועי' פרק ה בדין אחריות הלואה כשהמלוה מסרב לקבל הפרעון.

¹⁶ סמ"ע וש"ך סימן עד, שזה מיקרי סכנה למלוה ואינו חייב בכך תוך זמנו.

¹⁷ שו"ע ונו"כ רצג א

¹⁸ ש"ך (שם סק"ב). והוסיף בערוה"ש שאפילו אומר לו המפקיד שישלח לו הפקדון על הוצאותיו אינו חייב בכך.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת בבא קמא

עמו הפקדון¹⁹, ואפילו היה פקדון מעות ויש לנפקד שם מעות אחרים²⁰. אבל אם הפקדון אצלו חייב להחזירו שם²¹.

אבל יכול²² השומר להחזיר הפקדון כשהגיע הזמן²³ אפילו בעיר אחרת, אבל לא במדבר²⁴, אא"כ מקבל עליו אחריות עד שיגיע לשוב²⁵.

הפקיד אצלו²⁶ בשוב וידע המפקיד שגם השומר עומד לצאת לדרך, יכול להחזיר לו גם במדבר²⁷, ויש אומרים²⁸ שאפילו כשהפקיד בסתם, אם הוצרך השומר לצאת לדרך ואינו יכול להשאיר הפקדון בשוב משום חשש סכנה, או שאינו יכול למסרו לאחר משום איסור שומר שמסר לשומר, יכול להחזירו במדבר.

רוצה השומר²⁹ לצאת מן העיר ואינו יכול להוליך עמו הפקדון שחושש שמא יארע לו אונס, או אם הפקדון כבד מדי לשאת אותו³⁰, והמפקיד אינו בעיר שיחזיר לו³¹, יביא

¹⁹ תומים, משא"כ בהלואה וכ"ש בגזל שחייב למרוח, עיין שם,

²⁰ ש"ך (שם סק"א), אבל אם יש לו אותן מעות חייב להחזירם לו, ואפילו להש"ך לשיטתו בסימן רצב שיכול הנפקד לתת לו מעות אחרים, אפילו בשמעות הפקדון בעין, שאני הכא שחושש המפקיד שאם לא יתן לו כאן לא יוכל לקבל מעותיו (ש"ך שם), ועי' נה"מ (סימן עד סק"א). ומ"מ נלענ"ד שאם כבר השתמש בהם הנפקד הו"ל כהלואה שיכול לתבעו בכל מקום, וכן משמע בש"ך (סימן עד סק"ג) שכתב שם בטעם החילוק שבין הלואה לפקדון שהלואה להוצאה ניתנה משא"כ בפקדון שאינו יכול להשתמש בו, במקום שהפקידו שם יהא, עיין שם, ועי' בש"ך (שם) בדין השבת גזילה ואבידה. פתחי חושן חלק ג פרק ז הערה כו
²¹ כדמוכח בש"ך (סק"א). ובנה"מ (סימן עד סק"א) כתב דה"ה אם אין הנפקד בביתו וטרוד בעסקיו אינו יכול לתבוע ממנו שיחזור לביתו כדי להחזיר לו הפקדון, אלא ימתין עד שישוב לביתו, שלא התחייב עצמו בשעבוד הגוף.

²² שו"ע ונו"כ שם

²³ שאם לא הגיע הזמן בלא"ה יכול המפקיד לסרב מלקבלו אפילו באותו מקום, כמבואר לעיל (סעיף א), וכבר כתבתי (לעיל סעיף ד) שאם לא קבעו זמן הו"ל כהגיע הזמן.

²⁴ שו"ע ונו"כ שם ב ומשמע מדברי השו"ע (בסימן עד) שאם הפקיד אצלו במדבר יכול להחזיר לו במדבר

²⁵ סמ"ע (שם סק"ה), ואז חייב המפקיד לקבלו שם.

²⁶ שו"ע ונו"כ שם ב

²⁷ וכתב שאמר לו הנפקד גם אני רוצה לצאת למדבר, וכתב הש"ך (סק"ז) שצריך גם שיאמר לו אם ארצה אחזירנה לך שם,

²⁸ מרדכי (סוף פרק הגזל), והביאו הרמ"א סוף סעיף ג.

²⁹ שו"ע ונו"כ שם ג

³⁰ ומשמע בסמ"ע (סק"ז) שאם אמרו לו ב"ד שיקח אתו הפקדון פטור מאחריות הדרך, ועי' באר הגולה.

³¹ כן כתב בשו"ע (שם), ונראה שכתב כן משום שאם המפקיד בעיר הרי יכול לכופו לקבלו. מיהו דוקא לאחר זמנו, אבל תוך זמנו לכאורה אינו יכול לכופו. ובלא"ה היה נראה דאיירי לאחר זמנו, שעיקר הטעם הוא כמ"ש בשו"ע שאין אוסרים אותו במדינה מפני פקדון של זה שהלך. ואם תוך זמנו הוא הרי הוא אסר את עצמו בקבלת השמירה, אבל בערוה"ש כתב שאפילו תוך זמנו אם הוצרך לצאת מן העיר יכול למסור לב"ד, שאין סברא שבשביל הפקדון ישליך עניניו אחרי גזל, ואף בש"ש אין לך אונס גדול מזה. ואף לפי דבריו אפשר דהיינו דוקא לצורך עסקיו או דבר הכרחי. וצ"ע. וכתב הרשד"ם (חו"מ סימן מו) דדוקא כשהמפקיד יצא מחוץ לעיר התירו לו להפקיד בב"ד ולהפטור, אבל בנדרין דידיה באנוס שהפקיד ביד לוי בעיר אחרת, ומת האנוס,

הלכות הדף היומי

מסכת בבא קמא

הפקדון לבית דין שיפקידוהו ביד אדם נאמן, משום השבת אבידה לבעלים, לא היה שם בית דין, והוצרך ליקח עמו הפקדון, פטור מאונסי הדרך³².

ב. האומר לחבירו גזלתיך הלוייתי הפקדת אצלי ואיני יודע אם החזרתי לך אם לא החזרתי לך חייב לשלם אבל אם אמר לו איני יודע אם גזלתיך אם הלוייתיך אם הפקדת אצלי פטור מלשלם

המסופק אם לזה³³ מחבירו וחבירו טוען ברי שהלוהו, אף על פי שמדיני אדם פטור³⁴, חייב לצאת ידי שמים³⁵ ולשלם, כיון שתובעו ברי. וכן הדין בכל

ובניו היתומים נמצאים בעיר אחרת, מוטב שיוליך הפקדון למקום היתומים ולהבטיחם בדרך הסוחרים, ובכגון זה מותר להוציא הוצאות מנכסי יתומים. ונראה מדבריו דדוקא משום שמוליך הפקדון למקום היתומים, אבל בלא"ה אין להכריחו להוליך הפקדון עמו כשיכול להפקידו ביד ב"ד. פתחי חושן שם לה
³² רמ"א שם ועי' באה"ג. ובביאור הגר"א ציין לסימן רצ (סעיף ט), ושם נתבאר דין מי שיש בידו יין או שכר של יתומים שאם יניחנו כאן שמא יחמיץ, ואם יוליכנו לשוק שמא יארע לו אונס, ה"ז עושה בדרך שעושה בשלו. ולפי"ז גם כאן יכול לעשות כדרך שעשה בשלו, ואף על גב שפקדון צריך שמירה יתירה משלו, כיון שאינו יכול לשמור, ע"כ יעשה כבשלו. ולפי"ז נראה שאם יכול להשאירו בעיר ביד אדם נאמן רשאי, ומדברי הרמ"א משמע שאינו יכול להשאירו ביד אחר מכח דין שומר שמסר לשומר. ועי' כנה"ג (הנה"ט אות ה), וכתב שם שאם אמר לו המפקיד שיוליכנו למקום פלוני ולא רצה המפקיד לקבלו שם והוצרך להחזירו, לכ"ע לא מיקרי פושע. עיין שם.

³³ שו"ע ונו"כ עה ט

³⁴ שבאיני יודע אם נתחייבתי לא אמרינן ברי ושמא ברי עדיף, ומ"מ חייב שבועת היסתר.

³⁵ ובעיקר חיוב לצאת ידי שמים כתבו האחרונים בשם המאירי בפרק הכונס שהוא חיוב גמור, ונקרא רשע ופסול לעדות עד שישלם, אלא שמדיני אדם א"א להוציא ממנו, ומ"מ בדין א"י אם נתחייבתי כתב הש"ך בסימן פח ס"ק לו שאינו אלא ממדת חסידות, ובודאי שאינו נקרא רשע אם באמת אינו יודע, ושאני התם בפרק הכונס דאיירי בגרמא בנזקין שבאמת גרם לו הפסד (וכתב בקצה"ח סימן רכב שחיוב לצי"ש הוא בכל אדם, וחיוב ממדת חסידות אינו אלא בחסיד ולא בסתם ב"א), ובערך ש"י סימן כח כתב שמדברי התוס' בפ' הכונס משמע דלא ס"ל כהמאירי, עיין שם, וגם בשו"ת שו"מ מהר"ד ח"א סימן סא האריך בדברי המאירי ובכללות חיוב לצי"ש (ודן שם במי שחייב במי שפרע אם נפסל לעדות, ועי' בדבריו במהר"ב ח"ד סימן קי ובהערות שבסוף דברי גאונים מנכדי המחבר). ועי' עוד באמרי בינה דיני גביית חוב סימן יג. ובכנה"ג סימן כח הנהב"י אות כג כתב בשם מהר"ם מינץ סימן ק שאין כופין לשלם לצי"ש, אלא מודיעים לו בדרך תוכחה ומוסר שיצא ידי חובה וישלם, ואם יקבל מוטב, ואם לאו יאמר לו הדיין שיכריזו עליו בביהכ"ס שהוא חייב לפלוני מדיני שמים, וצריך שיסיר מעליו חיוב זה ועונש מדיני שמים וירצה לו. ומ"מ כתב שאם לא פרע מותר לקרותו רשע, ובאורחיה"מ כלל יב סימן ג כתב בשם שו"ת פרי השדה ח"ד סימן מ שמי שפסקו הב"ד שחייב לצי"ש ולשלם, אסור לתבעו בערכאות.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת בבא קמא

חוב או פקדון או גזל וכיוצא בזה, ואם גם התובע מסופק, פטור אפילו לצאת ידי שמים³⁶.

יודע שלוח מחבירו ומסופק אם פרע לו, אם חבירו תובעו חייב לשלם³⁷. ואם לא היה חבירו תובעו, חייב לצאת ידי שמים ולשלם³⁸, ויש אומרים³⁹ דוקא בשחזר המלוה וטוענו ברי, אבל כששניהם נשארו בספק פטור אפילו מלצאת ידי שמים, ואם חבירו משיב⁴⁰ שבודאי אינו חייב לו⁴¹ פטור אפילו מלצאת ידי שמים⁴².

וכן היודע שגזל ומסופק אם החזיר, כבר התבאר בכתובות קיח: שאין ב"ד מחייבין אותו⁴³ כיון שזה אינו תובעו, מ"מ אם בא לצאת ידי שמים צריך ליתן לו⁴⁴, אף על פי שגם הגזל מסופק, אבל אם אמר לו איני יודע אם

³⁶ שו"ע ונו"כ שם יז וכו"כ בשו"ע הרב הלכות הלוואה סעיף לא, וכן מוכח בסמ"ע שם ס"ק כב וש"ך שם ס"ק כז, שבשואל ושואל פטור אף מדיני שמים. ובנחל יצחק סימן עה סעיף ט האריך להוכיח שאם יש לו מקום להאמין לתובע, חייב לצי"ש, עיין שם. ובכסף הקדשים סימן שכט נראה שמסתפק בזה, עיין שם.

³⁷ שאם המלוה טוען ברי שלא פרעת חייב אף בדיני אדם, שבאיני יונע אם פרעתך אמרינן ברי ושואל ברי עדיף, וכמ"ש בשו"ע סימן עה סעיף ט (בקצה"ח שם סק"ח כתב שהחוב הוא משום ספק גזל, ועי' טבעת החשן). ובדברי חיים דיני טו"נ סימן ג מצדד לומר שאם המלוה אומר שהיה לו שטר ואבד, יש ריעותא בברי שלו, ואפשר שאפילו בא"י א"פ פטור, ועי' שער משפט סימן לג סק"א ובאורחיה"מ כלל יב סימן ו כשיש ע"א מסייע לנתבע

³⁸ שו"ע ונו"כ שם י ונראה דה"ה כשמסופק אם פרע לו כל החוב (וכבר כתבתי בספר ברית יהודה שכשעושה לצי"ש, אף על פי שיתכן שנותן לו יותר ממה שהלוה אין בזה חשש איסור רבית). פתחי חושן חלק א פרק ב הערה עט

³⁹ כנה"ג סימן עה הנה"ט אות עה שנחלקו בזה הפוסקים, ועי' שו"ת שו"מ מהר"ב ח"א סימן נג, נחל יצחק סימן עה אות ז.

⁴⁰ שו"ע ונו"כ שם יא וש"ך לב

⁴¹ עי' סמ"ע ס"ק כז וש"ך ס"ק לא אם צריך שיאמר בלשון ודאי. ומ"מ נראה דהיינו דוקא כשאומר לשון אינך חייב לי, שיש בלשון זה סילוק תביעה והוה בלשון מחילה (, אבל אם אומר לא הלוייתך או פרעת לי, אין בזה לשון מחילה, ואם הוא יודע שלוח ולא פרע חייב לפרוע. ועי' תומים שם שמשמע מדבריו שהעיקר תלוי אם נראה מדבריו שהוא מחילה גמורה או מחילה בטעות, וצ"ע. ועי' נחל יצחק סימן עה אות ט.

⁴² ואף על פי שיודע בעצמו שעדיין חייב לו, אמרינן שבודאי נתכוין למחול לו בלב שלם, ועי' סמ"ע וש"ך שהכריעו שאפילו חוזר בו אח"כ ואומר טעיתי אינו יכול לחזור בו, ודלא כהב"ח וכן הסכים בתומים. ובערוה"ש סעיף טו כתב שאם הלוח יודע בחבירו שאינו משקר ושבאמת טעה, חייב לצאת ידי שמים ולשלם לו, וכן אם יש בידו הפז' שאין מועיל בו לשון מחילה (עי' פרק יב), אם ברור לו שחייב לו, חייב לשלם מדינא.

⁴³ שו"ע ונו"כ וברמ"א שסה ב

⁴⁴ קובץ הפוסקים בהשמטות שבחלק ב כתב בשם שו"ת דברי חיים (וארשא) שהאומר לחבירו גזלתני, והנתבע אומר שאם רוצה יתבענו לב"ד, והתובע אומר דזילא ביה מילתא לילך לב"ד, אין הנתבע חייב אפילו לצי"ש, ובעין זה כתב בשם שו"ת בד הקמח סימן טו

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת בבא קמא

גזלתו אף לאו וגם הנגזל מסופק, פטור אף לצאת ידי שמים. ודינו כמו בהלואה הנזכרת.

ג. מנה לי בידך והלה אומר איני יודע ... פטור ... אוקי ממונא בחזקת מריה ... חייב בבא לצאת ידי שמים

כבר התבאר במסכת כתובות דף יב: שהטוען⁴⁵ לחבירו כסף לי בידך שהלויתו או שהפקדתי בידך, או שגזלתני⁴⁶, והלה אומר איני יודע אם הלויתני אם הפקדת בידי, ישבע היסת שאינו יודע ופטור. ואם בא לצאת ידי שמים ישלם⁴⁷.

ואפילו אם טוען תחלה טענת ברי אין לך בידי, וכשחייבוהו לישבע היסת חזר וטען איני יודע אם הלויתני או הפקדת אצלי, כדי להקל בשבועתו ליפטר בשבועת איני יודע⁴⁸, שומעין לו ונשבע שאינו יודע אם הלואה אם לא ונפטור, ואין זה טוען וחוזר וטוען⁴⁹.

אבל אם השיב יודע אני שהלויתני מנה או שהפקדתו אצלי ואיני יודע אם פרעתיך או אם החזרתיו לך אם לאו חייב לשלם, משום שכיון שודאי חייב לו וספק אם החזיר לו, באופן זה אומרים אנו ברי ושמא ברי עדיף⁵⁰. ואין התובע צריך לישבע אפילו שבועת היסת, דכיון שיודע שהלואה הרי מוטל עליו לזכור ולדעת אם החזירו אם לאו.

⁴⁵ שו"ע ונו"ב חו"מ עה ט

⁴⁶ ש"ך שם כה

⁴⁷ כיון שחבירו ברי והוא אינו יודע. סמ"ע שם כב כתב הריב"ש סי' שצ"ב בשם הרמב"ן [ב"מ ה' ע"ב ד"ה מדקאמרינן], שאם תפס התובע בעדים מפקינן מיניה, שאין תפיסה מועלת במה שאין לו זכות אלא בבא לצאת ידי שמים. ש"ך שם כו. ואם תפס שלא בעדים, נאמן במגו דחייב לו. אורים שם כג

⁴⁸ כי שבועת איני יודע היא קלה, שאינו נשבע בה לשקר, שאף אם הוא חייב לו, מ"מ נשבע באמת שהוא אינו יודע. ועוד, שאף אם התובע מביא אחר כך עדים שחייב לו זה שתבעו, לא יפסל ע"י העדים, דהא העדים אינם מעידים שיודע ולא שכח, משא"כ אם נשבע שאינו חייב לו, סמ"ע שם כג

⁴⁹ כיון שגם בטענתו הראשונה היה נשבע ונפטור כל זמן שלא באו עדים, אבל לצאת ידי שמים פשיטא דחייב. סמ"ע שם כד

⁵⁰ נראה דאפילו ספק הפרעון הוא קודם ההלואה, כגון שהיה לו פקדון בידו, ואחר שנאבד בפשיעה הלואה לו ונתחייב לשלם לו מאה זהובים, והנפקד אומר יודע אני שלא היה שוה רק חמשים, והלואה אומר איני יודע כמה היה שוה ואפשר היה שוה מאה ונמצא שמעולם לא נתחייבתי לך כלום, לפי שהמאה שהלויתני יצאו במאה של דמי הפקדון, אפ"ה חייב הלואה לשלם לו חמשים, דמ"מ הו"ל החיוב ברי והפטור ספק, ובכהאי גוונא ברי ושמא ברי עדיף. וכן משמע מסתימת דברי הפוסקים. ש"ך שם כז

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת בבא קמא

אבל אם ירצה יחרים סתם חרם על כל מי שנוטל ממנו שלא כדין, ואם חזר אח"כ ואמר נזכרתי שפרעתיך נאמן בשבועה⁵¹. וי"א⁵² שאינו נאמן.

ד. הגונב טלה מן העדר והחזירו ומת או נגנב חייב באחריותו לא ידעו בעלים לא בגניבתו ולא בחזירתו ומנו את הצאן ושלימה היא פטור ... לדעת מנין פוטר שלא לדעת צריך דעת

הגנב והגזול⁵³ חייבים באחריות הגניבה והגזילה, ואפילו נאבד באונם חייבים לשלם הדמים, ומיד כשעשה מעשה קנין בחפץ הגניבה מתחייב עליו, ואינו נפטר מאחריות עד שיחזיר לרשות בעלים וידע הבעלים שהחזירו. כדי שידע שעליו לשמרו. ואם החזירו למקום שלא ישמרנו הבעלים חייב באחריות.

לא ידע הבעלים שנגנב ממנו⁵⁴, אם החזירו למקום שגנב משם, אף על פי שלא מנו הבעלים ולא ידע שהחזיר יצא⁵⁵.

בדבר שיש בו רוח חיים⁵⁶, כגון שגנב טלה מעדר, אם ידע הבעלים שנגנב והחזירו לעדר שלא מדעת בעלים, חייב באחריות⁵⁷ עד שימנה מספר הצאן ויראה שהוחזר, שבבעל חיים שנגנב צריך שמירה יתירה, מפני שכבר הורגל

⁵¹ רמ"א שם

⁵² מהרש"ל ביש"שפ' הגזול בתרא נה לפי מאי דקי"ל דנוטל בלא שבועה, אינו חוזר וטוען כלל, אף שזה אינו קרוי חוזר וטוען ממש, שהרי בתחילה היה נסתפק אם פרע או לא ואח"כ נזכר, מ"מ מאחר דדינו לשלם בלא שבועה, אין לך חוזר וטוען גדול מזה. ש"ך שם כט. ובאורים שם כז כתב להוכיח מהמרדכי בעת הרמ"א

⁵³ שו"ע ונו"כ שנה א, ורמ"א סימן שסו סעיף ב

⁵⁴ שו"ע ונו"כ שם

⁵⁵ דכיון שלא ידע שנגנב הרי שומרו כבתחלה, ויש להסתפק כשגנבו ממנו משתמר, שמסברא נראה שאינו יוצא בהשבה למקום שנטלה

⁵⁶ שו"ע ונו"כ שם ב

⁵⁷ ונראה דכל מה שנאמר בהלכה זו שצריך דעת בעלים היינו להתחייב באונסין אם יארע עד שלא נודע לבעלים, אבל מצות השבה קיים בכל אופן שהחזירה לרשות בעלים, וכל שלא אירע כלום פטור מכלום. פתחי חושן חלק ה פרק ד הערה כו

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת בבא קמא

לצאת יותר משאר הצאן. אבל כשידע מהגניבה וידע שהוחזר הרי יודע גם שצריך שמירה יתירה.

אבל אם לא ידע מהגניבה וההחזרה, אף על פי שמנה וראה שאינו שחסר, אינו נפטר עד שיודיע לבעלים שהחזיר.

דף קיח:

ה. אדם עשוי למשמש בניסו בגל שעה

הגונב חפץ⁵⁸ מבית חבירו והחזירו למקומו ולא ידעו הבעלים שהחזירו, אם ידעו הבעלים קודם שהחזירו שנגנב מהם אף על פי שהחזירו הגנב אח"כ לתוך בית הבעלים לא הוי השבה מעליא ולא נפטר הגנב⁵⁹, עד שידעו הבעלים שהוחזר כגון שמנה את חפציו ומצאן שלימים.

אולם כשמנאם ומצאם שלימים נפטר הגנב אף על פי שלא ידעו הבעלים בשעה שהחזירו.

ומשום כך אם מתבייש להחזיר לו בדיעתו⁶⁰ (והחיוב הוא בדמים) יכול להבליע לו הדמים בחשבון במשא ומתן אחר, או שיתן לאחר שיבליע לו בחשבון, או ישליך המעות לכיסו שיש בו מעות⁶¹. שמסתמא עשוי למשמש בכיסו, וידע שיש שם יותר ממה שהיה לו קודם, וממילא ישמרם, וגם מניין שלא לדעת פוטר, אבל לכיס שאין שם מעות הרי מסתמא לא ימנה שם ולא ידע שהחזיר כדי לשמרם.

ו. בשומר שגנב מרשות בעלים ... בשומר שגנב מרשותו

שיחזיר למקום שגנב ... כלתה לו שמירתו

⁵⁸ שו"ע ונו"כ שם א

⁵⁹ דכיון שידע הבעל שנגנבה נתיאש מלשומרו עוד ועכשיו שהוחזר לא ידע שישמרנו, והוא באחריות הגנב

⁶⁰ שו"ע הרב ה' גזילה סעיף ת, עפ"י דברי הגמרא בפ' איזהו נשך, והובא בסמ"ע סימן רלב סק"ז בשם הטור

⁶¹ וכדעת הר"ף והרמב"ם שהביא הסמ"ע סימן שנה סק"ב, שמסתמא עשוי למשמש בכיסו וידע שיש שם יותר ממה שהיה לו קודם, וממילא ישמרם, וגם מניין שלא לדעת פוטר, אבל לכיס שאין שם מעות הרי מסתמא לא ימנה שם ולא ידע שהחזיר כדי לשמרם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת בבא קמא

שומר השולח⁶² יד בפקדון, אפילו אינו מתכוין לגזולו כולו, אלא לגזול ממנו מקצת או להשתמש בו תשמיש המחסרו, משהגביה⁶³ החפץ על דעת כן, הרי כל הפקדון עומד ברשותו להתחייב באונסין⁶⁴, אף על פי שעדיין לא השתמש בו ולא חסר ממנו כלום, ואינו נפטר אפילו חזר והניח החפץ למקומו הראשון, עד שיודיע לבעלים, דכיון שנמל ע"ד לחסר או לגזול, כלתה שמירתו כלפי הבעלים, ועמדה ברשותו כגזול⁶⁵. וכ"ש כשנתכוין לגזול כולו⁶⁶.

ז. הגזול את חברו והבליע לו בחשבון ... יצא ... אדם עשוי למשמש בכיסו בכל שעה ושעה ... לא יצא ... דלית ליה זוזי אחריני בניסיה

אם גנב לו⁶⁷ מעות והבליעם לו בחשבון ונתנם לתוך כיסו שיש בו כבר מעות שלו יצא, מכיון שאדם עשוי למשמש בכיסו בכל שעה, וכיון שיש בו מעות כבר מסתמא משמש בו כבר וידע כמה היו בו, ועתה כשימשמש שוב יודע לו שיש לו מותר בכיסו, ויצא הגנב ידי השבה.

אבל אם זרקם הגנב לכיס של הבעל שאין בו כלום לא יצא, שמכיון שאין לבעל בכיס זה מעות אינו עשוי למשמש בו וחייב הגנב באחריות הגניבה או הגזילה עד שיודיענו לבעל שהחזיר כך וכך לכיס פלוני.

⁶² שו"ע ונו"כ רצב א

⁶³ בסמ"ע (סימן רצב סק"ז) כתב דה"ה אם משך לרשותו חייב, ונראה כונתו שמשכו ממקום המונח למקום אחר, ה"ז כמושך לרשותו. ובחידושי רעק"א כתב דדוקא בהגבהה או משיכה, אבל במה שעומד בחצירו, אף על פי שמתכוין לחסרו או לגזול, לא הוי שליחות יד להתחייב.

⁶⁴ בסמ"ע (סימן רצב סק"ז) כתב דה"ה אם משך לרשותו חייב, ונראה כונתו שמשכו ממקום המונח למקום אחר, ה"ז כמושך לרשותו. ובחידושי רעק"א כתב דדוקא בהגבהה או משיכה, אבל במה שעומד בחצירו, אף על פי שמתכוין לחסרו או לגזול, לא הוי שליחות יד להתחייב

⁶⁵ סמ"ע (שם סק"א)

⁶⁶ שו"ע ונו"כ שנה ג, כתב רעק"א שם בשם הרמב"ן והרשב"א שאפילו החזירו לבית בעלים ממש, אינו נפטר עד שיודיעו, דכיון שהפקידו הבעלים אצלו הרי לא רצה שיהא החפץ בביתו, ואין זה רשות בעלים, עיין שם.

⁶⁷ שו"ע ונו"כ שנה א

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת בבא קמא

ח. אין לוקחין מן הרועים צמר וחלב וגדיים ולא משומרי פירות עצים ופירות אבל לוקחין מן הנשים כלי צמר ביהודה וכלי פשתן בגליל ועגלים בשרון וכולן שאמרו להטמין אסור ולוקחין ביצים ותרנגולין מכל מקום

כל דבר⁶⁸ שחזקתו גנוב, או שרוב אותו דבר⁶⁹ גנוב הוא אצל אדם זה, אסור לקנות ממנו, ואין קונים מפועלים או אומנים דבר שיש לחשוש שמוכרו שלא מדעת בעה"ב. כגון ליקח מן הרועים צמר או חלב או גדיים, וכן אין לוקחין עצים או פירות משומרי פירות אא"כ מוכרים בגלוי שמסתמא יש לזה קול והבעלים יודעים.

לוקחים ביצים⁷⁰ ותרנגולים בכל מקום. ומכל אדם.

אין לוקחין מנשים ועבדים וקטנים⁷¹ אלא דברים שחזקתן שהם שלהם מדעת בעליהם⁷², או דברים שאין דרך הבעלים להקפיד עליהם, ואם אמרו להטמין אסור. אולם כל שיש לתלות מה שאמרו להטמין שהוא מחמת סיבה אחרת, מותר לקנות⁷³. ויש להזהר גם מלמכור לקטנים כשיש לחוש שהכסף גנוב, והוא דבר מצוי מאד.

⁶⁸ שו"ע ונו"כ שנה א

⁶⁹ בטור [סעיף א'] כתוב, או "שרוב" דבר "ההוא" גנוב, והמחבר העתיק לשון הרמב"ם דריש פרק ו' (דגזילה) [דגניבה]. ור"ל הן שחזקת אותו דבר עצמו הוא גנוב הן שאין חזקת אותו דבר עצמו הוא גנוב אלא רוב דבר ההוא הוא בחזקת גנוב, וכמו שמפרש ואזיל כגון שקונה מהרועה חלב וגזיה, ורוב רועים מוכרים אותן הדברים בלי ידיעת בעלי הצאן. סמ"ע א

⁷⁰ שו"ע ונו"כ שם ה

⁷¹ שו"ע ונו"כ שם ה

⁷² כגון נשים שמכרו כלי פשתן בגליל, או עגלים בשרון. שו"ע ונו"כ שם ה דלשון שני דפרש"י [ב"ק קי"ח ע"ב ד"ה ועגלים] ח"ק, גליל היה מקום שגדל וצמח שם פשתן הרבה והיה בזול, ודרך אנשים של גליל שלא להקפיד על נשותיהן לקנות לעצמן פשתן ולעשות ממנו בגד פשתן [ולמוכרו] לצורך עצמן, וכן שרון היה מקום גידול לבהמות הרבה והיו הנשים קונין ומוכרין לנפשם ברשות בעליהן, וכן נראה שהוא פירוש דברי הרמב"ם ושל המחבר שהעתיק לשון הרמב"ם. סמ"ע שם ז

⁷³ כסף הקדשים שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת בבא קמא

אסור לקנות מאיש מתכשיטי האשה ומלבושיה, כשיש לחוש שמוכרם שלא מדעתה⁷⁴, ומעיקר הדין מלבושיה שלה, וגם תכשיטים יש שהם שלה ויש שהם שלו מעיקר הדין.

ט. אבל לוקחין מהן תפורין מפני שהן שלהן ולוקחין מהן חלב

וגבינה במדבר ולא בישוב ולוקחין מהן ד' זה' צאן ד' זה'

גזיזין אבל לא שתי צאן ולא שתי גזיזין

מותר לקנות⁷⁵ מן הרועים חלב וגבינה במדבר, מפני שטורח לבעה"ב להביאן לישוב ומניחן לו, ומותר ליקח מהם ד' צאן או ד' גזיזות צמר מעדר קטן שחסרונן ניכר ולא היה מוכר בלי רשות בעלים, או ה' מעדר גדול, כללו של דבר כל שהרועה מוכר והיה בעה"ב מרגיש מותר לקנות, ואם לאו אסור.

⁷⁴ בקצש"ע סימן קפב סעיף יא

⁷⁵ שו"ע ונו"כ שנה א

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

